

Тюбешлү

Казбек КОКОВ:

Республика жаш алимлени кызындырырға тюрлю-тюрлю амалланы хайырланады, ол жолдан таярыкъ тюрлюдюр

КъМР-ни Башчысы Казбек Кокков тюне республиканы жаш алимленин къууму бла тюбешден. Анга жарыкъландыры, илму эмда жаш тюрлю ишери жаны бла министрликтерин толтурун Амур Абзиев, окуу юйлени, илму бла кюрешкен махемелени келечери къатышанды.

Казбек Валерьевич, жыйынчалары алларында сөлеше, жыл сайын былай тюбешюню курау энди ахшы терге айланганын билдиргенди. Септисини февральда Россейни алимлери кесирини профсоюзлар байрамлары белгиленгенде эсерттип, залдагы ылымы барысын да аны бла алгышлаганды. Былып «Илму эмда технологияны жылы» деген белги бла бардырылышы айта, ол экономика бютюдю айнуну жолу ылызына ышанганын билдиргенди.

Андан сора да, илму жамаатары жашауну калыптандырун илеништер кылды этерге тийишликни черте, 2030 жылга Россей Федерация дуннда бу жаны бла тютучу илзем ишери аспам санда болган он кыралны тизмесине тюшерча борча салынгандарын да айтканды. Алай эсе ая, регионда да кесирини жанындан ол затка къошумчулук этерге тийиш болгандарын аныглатканды.

Бу теманы андан ары бардыра, бизде да Москвадан, Санкт-Петербурдан, Новосибирсктен кем болмай илму бла кюрешчирча, аны айнурчарча онгла, мадарла этиргере керексини да айтканды. Республика жаш алимлени келендирчирча амалланы излегенин, алга премияла, грантла тохтадырганын эсертгенди.

Былып январьдан башлаб аспиртангача студентлери бзы бла ол мингге жетгенин да билдиргенди. Бзы бла ала былай форматла тюбешюне къуамганын жашармай, жаш адамланы аланы келендирген негда жарышкан проблемала, илму бла байламла да сорула берилерине ырызанын аныглатканды.

КъМР-ни Жаш алимленин эмда специалисттерини советини председатели Алексей Абзиев, тюбешюде сөлеше, сагынганын совет 2009 жылда куралганын, аны къуамунда

биогенлоктю 23 къыс бла жаш болганын билдиргенди. Аланы санында ая илмулары бир доктору, он а кандидаты барды. Бу жаш адамла тюрлю-тюрлю грантланы да алгандыла. Совет жыл сайын (бу юнелде да) КъМР-да бардырылуучу «Шаг в науку» деген халкыла аралы конференцияны къурагандан бери.

Алексей Хасанович республиканы онуючуна жаш алимлени келендирген програмдала ичюн ырызанын билдиргенди. Бзы бла мындан арысында да цифровизацияны емюрню кезиунюде аланы жазган илму ишери дунда эмда халкыла аралы даражалы башлары кирген изданинда басмаларына халкыла ырызакты этилсе, тоз болгунун аныглатканды.

Тюбешюде публикацияла бла байламлы соруула дагында берилгенди. Жаш адамла монографияланы, коллектив хазырлаган улпу ишери илму махемелени кесирини чыгаруу таяк кесек проблема бла байламлы кыргызаны жарыгандыла. Дагында бирликте сыйла болушукту, аны алимленин иосюринден да сөлешкенди. Башкалары ая спорт инфраструктураны, жоланы илмуно, илму бла иу берилчюни байламлыкълары проблемалары да кюртенди.

Казбек Кокков илмуно айнуну жолларыны юсюнден айткан заманда он энчи экологияны, медицинаны, туризмин, IT-технологияны, эл молкно, полимерлени, билим беруино жангыча илмуно ызына чыгарыкъ тинтилуни сакталганын аныглатканды. Алай эсе да, битеу да тамамланган жумушла экологияга заран келтирмезча болурча тийишлиликтерин белгилегенди. Эндиге дери да федерал даражада къуралган проектерге, программаларга жаш тюрлюбюз къалай къатыша келген эсе да, мындан арысында да къысбла жашла алада кесирини хунерлерин ачыкълапчыра онгла этилгендей турлыкларын да чертгенди.

Казбек Валерьевич республикада, къыралда да илму айнуну эмда ол дунда даражада ал сатырга чыгар ичюн эм алга билим беруи сфера калыптандырун кереклисине тюрлюлай ийнандырганды. Окуугу, билими жаш тюрлюбюз федерал даражалы конференцияла, конкурсларга, проектерге къатыша, сулай да Россейи да бу ызда конференцияны къыралда эмда жыйынтаныны барысына да жаны жетишлик тежгенди.

ТРАМЛАНЫ Зукура.

бла кюрешенгеле бу субсидияны елчмени тюрленмей турлукду. Эл молк товарла чыгаруучулары башка категорияларына ая бгыла амал жаланда биринчи жыл берилликди. Бзындан келген хар жыл сайын ол онушар проценте азан барып, 50 проценте жетгенде тохташырыкды.

Аграрчылага къырал бу жаны бла берген болушук жаланда проекте кергюзюлген тюрленуеми бла келенин къалмайды. Аны тизмеси улуду. Ары малланы багыу, аграрчылары къолайлыкларын жалчытуу, сабанлада мизреулук битимле эмда тепликада эл молк продукция есюрю, дагы да кел башка ишле бла жумушла киредиле.

УЛШАЛЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

айтханда, бурунгу жылны керюмдосонден ол он проценте аспамды.

Есюмге мизреуно аспамарык жыйылыны себеплик этгенди. Предпритияла сютен бла етден бурунгу жылдан эсе кибюек продукция чыгаргандыла. Тауук жумурхаладан да иги кесегин жыйгандыла. Тенгештирени айтханда, битеу эл молк продукция санында битимлик 66,5 процентини алады. Къалганын а малчылык жалчытады.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

АЛГЫШЛАУ

Иш келлюлюгюгюз, сайлаган усталыгыгыгыгыга кертилизигиз ючюн ырызаныгыгыгымы билдиреме

Казбек Кокков Къабарты-Малкары алимленин элму къуллукчуларын Россей илмуно юню бла алгышлаганды. «Къабарты-Малкары хурметли алимлери элму къуллукчулары! Сизини Россей илмуно юню бла алгышлаймы.

Интеллектуал чыгармачылык иш не заманда да алга барынуу, къыралны жетишлими айынууно кюч болгандыла. Бизини республиканы бийик илму-тинтуу къолайлыгы барды, ол а жашууну бошча-бошча бөлүмлерине маганалы борчлары толтурууга он береди, бийик технологияны жаны бла алчы тинтуула бардырырча амалды.

Ата журту илмуно айынуу-

на маганалы къошумчулук эттен алимерибиз бла етхемелебиз. Иш келлюлюгюгюз, борчугузга кертилизигиз, ишигизге, илмуга берилгенде ючюн ырызаныгыгымы билдиреме.

Биогенлоктю илму сообществоно аллында маганалы эм жууалы борча салындыла. Аны ишине керуе болукдуу келбюсунде бизини Президентини Владимир Владимирович Путини башмачылыгы бла къуралган Россейини стратегиялы айнуну бардырылууда.

Къабарты-Малкары илмуноу къуллукчулары ол сыйлы борчу тамамлауга кесирини тийишли юлюшле-

рин къошарыкларына, республиканы эм къыралны илму къолайлыгын есюрю жаны бла тири къошарыкларына, къыйын технологический борчлары тандырыуга уллу келлю болмазлыкларына толу ийнама.

Битеу жорегимден сизге жетишимле эм саулук-есеник тежейме. Быйлыгы жыл, Россейде Илмуно эм технологияланы жылыча белгиленген кезиу, сизини Къабарты-Малкары эм Ата журтугуну илмуно деп бардыргын иштинге жаны кюн барсини», - деп айтылды КъМР-ни Башчысыны

бла Правительствоуно пресс-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

Депутатла коронавирусча къажар дарман салдыргандыла

КъМР-ни Парламентинде депутатла эмда законла чыгаруучу органын Аппаратыны келечилери коронавирусча къажар «Гам-Ковид-Вак» дарманын салдыргандыла. Аланы бир къаууну вакцинаны алгарыкълада этдиргенди. Аланы арасында спикерини орунбасары Жанатайлы Салим да. «Врачла бла кенештениме, ала коронавирусча къажар дарманын этдирип, саулууга къайгырмай жашарыкъ болгунун билдиргенди. Алагы ышанып, айтханын эттениме. Уколун биринчи кесегини КъМР-ни Правительствоуно башчысыны орунбасары Мурад Кунижев бла бирге 12 декабрде салдырганам.

Бир эстама да къынамганды. Бзы бла 3 январьда уколун экинчи кесегин этдиргенме. Медикилен эсертюлерин толтурун, Хар адам да вакцинадан етерге керекди. Ол кесибизни, жууукларыбызны, тенгерибизни алларында жууалы сайлау этдиге бергенме, алагы кере санлармын вирусча заранчы тюбюрге медицина. Вакцина - ата журту медицинада артыкъда маганалы жетишим болганын айттыргасюеме.

Коронавирусча къажар дарманын салдырганда тюз сарманга ышанма - аны ата журту медицина академияны алимерибиз хазырлагандыла. Уколун этдирге негда къалырга деген ишеклик ахырда болмаганды.

Парламентде вакцина салдырган пункт куралганын билгендей, очердеге жазылып, бери келтениме. Барыбыз да бу атланын этерге бор-

белгиле этилгендей, аны салдырырга кереклисине тюшонгениме. Дарман республикада келтирилген сактал турганам. Хар адам да вакцинадан етерге керекди. Ол кесибизни, жууукларыбызны, тенгерибизни алларында жууалы сайлау этдиге бергенме, алагы кере санлармын вирусча заранчы тюбюрге медицина. Вакцина - ата журту медицинада артыкъда маганалы жетишим болганын айттыргасюеме.

Коронавирусча къажар дарманын салдырганда тюз сарманга ышанма - аны ата журту медицина академияны алимерибиз хазырлагандыла. Уколун этдирге негда къалырга деген ишеклик ахырда болмаганды.

Парламентде вакцина салдырган пункт куралганын билгендей, очердеге жазылып, бери келтениме. Барыбыз да бу атланын этерге бор-

члубуз. Кюркюул, бугунун турруга жарамды, уколун салдырып, жашууну андан ары бардырырга тийишлиди», - дегенди Зумакулланы Борис.

Алгарыкълада соруу бардырылып, «Спутник-V» дарманын салдырырга сюйленгени тизмесини къуралган эди. Бу уколун сайлаганла да аз болмагандыла. Нальчикини 3-ю номерли поликлиникасыны теревети Амина Шогенова дарманын юсюнден айтханды, аны не кезиуде салдырырга жарамганын да аныглатканды.

Привечканы аллында ая уколун салдырырга сюйлене медицина тинтилуенден етгенди: аланы кван басымларын еченелегенди, юслеринден кетмеген аурулары болганын бла къалганын соргандыла. Вакцинаны экинчи кесегинден ала 21 күннен етеркидиге.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Законопроект

Страхование – аграрчылага табийгъат къыйынлыкыладан тюшген заранланы азайтхан мадар

Эл молк товарла чыгаруучулары ишлерин табийгъат болумладан къоруулануу кючлендирген эмда алагы аграрчыла страхования товарык келирча этген законну проекти Къырал Думага сюзюрге чыгарыганды.

Юнюно халы жерчиле къышкыч онгла къолай кышын болуучусун озган жыл келтиргенди. Аз карвалы къышны ызындан келген къургакчылык, жаз башында жер бузлап, жайда ая буз оруу сабанлагы, мелли бахчаларда да кел хата салгандыла. Бирле саулай тирликден окыуна къуру къалгандыла.

Былып кезулен хатасы жетмезча белгиле амал барды, ол страхования этмизе. Алай аны хайырланган аграрчылары саны кеп тюрлюдюр. Бирле иштин тасына бардырган страховщикледен кюйюп, энди бу амалны ахчаны хауагча атып къыйгача алай кередиле. Башкалар ая, къырал болушукчыла да, полис бек багында, дейдиле.

Аны барын да эсте алып, Федерал властыла «Эл молк страхования сферда къырал болушукчы» эмда «Эл молкно айнунуно юсюнден» законлагы кийирге тийишли тюрленуелени жарашдыргандыла. Ала къыбыл этилгенери бла эл молк товарла чыгаруучулага къыралны болушуклуу бла берилген страхования бютюдю тап келликчи.

Тюрленуе регионда къыйын табийгъат

ат болумла бла байламдыла. Башкача айтханда, аланы хатасындан тирлик тас этилгени бла. Депутатла оюн этгендерича, жангырылган законла молкелге себеплик эткеридиле.

«АПК» къармашкан предпритиялага страхования къайсы къыйын жылда да аягы юсюнде турруга болушукду. Ол а бары да регионун, саулай къыралны къолайлыгын жалчытырыкды, - дегенди законну проектини къурагандан бери, Къырал Думада аграр вопроса жаны бла комитетини келечисини Анастолы Бифюе. - Ол ишле башларча, аны аграрчыла ышанырча эмда аланы къоруула кюченирча, аграрчыла рынокда жорукла аныглашычу болурга керекди.

Проекте сабанлада есюрюлген эл молк битимле къурулушынга не зат саналганы жик жиги бла тохташдырылды. Къырал берлик субсидияны елчмени а страховый келишимде къыйын табийгъат болуучу юсюнден айтлыганына керуе тергерге ону этиледи. Анда алай сөзле жок эселе, къырал берлик болушукчуны елчмени алгында къалады - аграрчыла ол страхования ючюн тилеген ахчаны экиден бирин къайтарлыкдыла. Алай келмеси эм да белгилене эсе ая, полис багысыны 80 процентини къырал жарыкды.

Тиге эмда орта предпринимательство

Эл молк

Кюзюлуклени халлары тапды Республикада Россельхозараны специалистери сабанлада кюзюлуклени халларын тинтип чыкъгандыла. КъМР-ни Эл молк министрствосунда айтханына керуе, алагы сыптуу табарча тюрлюдюр.

Ведомстводан билдиргенерича, быйыл былай битимле 54,7 минг гектарда есюрюледиле. Ол санда отуз минг чаклы гектар эл молк организацияланы бойсунуундады.

Бурунгу жылны керюмдосю бла тенгештиргенде, аланы елчмени 3,8 проценте кибейгенди.

Жерчиликте урунганла жаз башы жетгени бла былай тирленде еген мизреулук битимлени минерал семирткич къошуу айнурчыла хазырдыла. Ол умутда аграрчыла аладан он минг тонна хазырлагандыла. Ол кюк да жетерча алай бирди. Россельхозараны келечилери сабанлагы мындан арысында да кез-къулак болуп туруга дейдиле.

Продукцияны елчмени есгенди

Къырал статистика жаны бла федерал службаны СКФО-да бөлүмюнде айтханына керуе, бытыр Къабарты-Малкарыда эл молк товарла чыгаруучулары битеу категориялары 61,4 миллиард сом багысына продукция жарашдыргандыла. Тенгештирчи

Оператив шаг

Ауруганланы саны кибеймейди

Коронавирусу профилактикасын бардырыу эм аны жайылынууна къажар регион штардан билдиргенерича, 8 февральда 1032 тест этилгенди, аланы эсеплерине керуе 84 адамда ауруу табылганды. Пандемия башланганы 422 425 тест алынганды, аладан 19458-синде вирус чыкъганды.

Ауруганладан 18 148 инсан сау болгандыла, тюнегере - 82 жасурга, ол кон аурушканды да бардыла - Озреден 1946 жылда тургун эр киши бла Нальчикден

1938 жылда тургун тишируу, Госпитальда биогенлоктю 653 сауусу багыладалыла, аладан 59 адам реанимациядалыла. Болушуклада ауруганлагы 931 жер барды.

Саулай къыралда есеплени келтиргенде, битеу да 3 983 197 инсан ауругандыла, жангы да 8 февральда - 15 916. Аладан 77 068 адам аурушканды, къайтышканды 3 472 091 болгандыла.

Вирус бериге 65 жылдан абдан адамлагы, диабет, жорек-тамыр эм онкология аурулары

болганылага кюркюулуду. Аны ючюн профилактикага уллу келлюлук этмезге, халкы кеп жыйылган жерде маскала, къоп кыла кирге, тазылыкка сак болурга, къолладан тутуп негда къычкылашып салламлазматга, температура кергюлорле ая, врачны чакырырга тийишлиди, деп эсерттедиле штардан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия хазырлаганды.

Жазылуу - 2021

Энтта да мадар барды

Хурметли жамауат!

Бир тюрлю чурумла бла сиз «Заманнга» быйылы биринчи жарымына жазыламай къалган есегиз, халкы тюзетирге он барды. Февралыны 20-сына алып бу жумушну къыйгасын керсетгиз, аны тилибизде чыкъган газетини 1 мартдан дери, оккуп башларыксыз.

Жазылууну төрт айта багысы - 486 сом 70 капек.

Бизини индексибиз - П 5893

9 ФЕВРАЛЬ – ГРАЖДАН АВИАЦИЯНЫ КӨНӨ

Битеу тыйгызчыланы да таукел онглап, сабийликте туугъан, жюрегини теренинге асырагъан муратагына жеткенди

Герий улуда хауада учуру сайлуу сейир туугъанды. Беш-алты жашчык болуп ала мал коткодузди. Сора ала жюреген жерден узак болмай а бийликчелери 12-15 метр болган салам скирдала орналгандыла. Ма андан эннише секириу кезиуде сезенди ол хауада учуру заукулугун... Школну бошар заманына уа ол таукел бие эди кыялтай усталкыны сайларгъанды.

Исаны сабийлиги да, башха таулу сабийликнича, жаз башында – бахтача, коз артында уа – биченде, таматалга болушуда өткенде. Жагда уа ишден сора

кёнге, черекге кирип жууруудан улуг нубис а кыяд-Алай, онга да кырамай, ол харфыкыны 5 жылдында бошаганды. Киталары да кыолундан жибермей эди. **Биогюнолукде Герийланы Батталны жашы Иса BOEING самолётну пилотуу. Уста специалистни сыны, номысы да уллудула коллективде. Ол биогюнолукде ишлеген энци компания Внукво-дагы аэропортода орнала-ды. Иса граждэн авиацияны пионерге болгъан кен туулудан биринди. Андан сора бу усталкыны сайлагъанла дагыда Жангорзаланы Асхат бля Гузойланы Алийди.**

олтургъан эди. Биринчи эки ыйкычы жашауанда бек кыйынга санайды. «Хар ингиден кийинги жумай болмай эдинг улуп кыйтхандан сора. Учан кезиуде аркынд терлеп, юс быстырылгы сыртта туздан агара эди», - деп эсгереди ол.

Арт жылда уа ол BOEING самолётта уады. Биогюнолукде Внуквода орналгъан чартерли тюркюно компанияда ишлейди. Ол тибустени ташыуу бля керешеди. **- Шендо дуняда пандемия бля байламлы самолётта да аз учкандары барыбыз да билебиз. Бизде да алайды. Менеджер респансияны адам болгъанына кере жарашырадыла.**

Сез ючюн, бурунну жыл кёнде 800-900 сагыат учан эсим, бытыр 100 сагыатдан көп болмагъан. Жүүүк заманда жангы чекле да ачылыгъадыла дейди ула. ашыгыны саклабайды, - дейди ол. Исаны юйорюно юсюнден айтханда, юйдегиси Гульнарда да створдаса болуп 20 жыл ишленди. Жашы Владимир да Внуквода диспетчерди. Атасы айтханда кере, аны иши болмагъан кыйынды эи жууулайды. Тыш кыяраллы пилота барысы да аны иши тилде бөлешкенликте, алты хар бирини да аныгъан тын болмады.

- Япануу бля немислини инглис тилери болмагъан ала башха эшитиледи. Диспетчерлени баш борчлары ала айтханы жангалмай аныгъай билүүди. Солор ол жерде бу билгенин өздоронглей турарды. Бомб заманында аны бля гиче самолёт алып уургада суюбиз. Аны мурагы да пилот болуурга эди. Алай саулуургу 100 процентте келишмегини училише ойнайды. Андан сора ол диспетчерликке айтханды, - дейди ушак негерим.

Бомб заманында таулу жак инглис тилге энци аз беледи. Ол айтханда кере, хар адам да сайлангъан усталкыны айлысы, тынышты толтуруурга борчулу. Пилотта уа жаланда кеслери ючюн улгай, башкалары жашуулар ючюн да жууулайдыла. Аны себепли кон сайын билгенин өздорюно ол кесини бурчуна санайды.

ТАПКАСАХЛАНЫ Аминат.

Ушагыбызны кезиуде ол малжарпы жашла бу усталкыны сайларга кыоркыгъанларын жарып белгилегенди.

- Мен билли жак тиледен Аэрофлотта жалаңда бир кырачайлы ишлейди. Бир жыл гиче кыарындашымдан тилеген да этгенге барырга сойегенле соруп таласа, солугъа келсем, консультацияда да бардырмыгъа хазырма деп.

Биогюнолукде Интернет бля бек көп материал кыолу болуурга онг барды. Сора саулуур жаны бля хални да билгенди амалла да бардыла. Игилери табылды. Алай инглис тили октургъа керек болуургу билгенден сора, ол да угъайны басып кыюуду, - дейди ушак негерим.

Аны оюмуна кере, эринчеклик бля кыоркыаклык аз да жарамайдыла бу усталкында. -Дагыда бири манга былай айтханды: «Кёнде самолётну мотору тохтап калса уа?», Сора мен анга «Флайд Радар» деген программаны ачып кёргозтеме.

Анда ол такыйкыда дуняда кёнде немча самолёт болгъаны кергюктолуп турарды. Айтма, керемисе, немча анда барды бу сунулад кёнде. Ала барысы да тилемди айландала. Юйорнис оенда». Алай унаталмайдм аны да, - деп ахтынды ушак негерим.

Герий улу биогюнолукде чыныгътан пилот болгъанлыкъа, биринчи керге гиче РК-16Т самолётну штурвалына

шеге кирирге сойегенле бек көп эдиле: бир жерге 19 адам. Алай Иса андан аскерге кетеди. Анда 2 жыл кыулукъу этип кыйтахалмай, Актюбинск шахардагы бийлик лётный училищеге киреди. Алда окугъанындан да зат унутмагъан аны кирген аз да кыяын болмагъанды. Аны жетишимли бошайды.

90-чы жылдада пилотланы иш такылары болмагъанча аз эди. Батталны жашы Иса айтханда кере, такисе андан көп алгъанчыла. Юйонде да ол хакыны эшиттеринде, жаратмайдыла. Алай аны акылыны сойеген усталкыны кыоргъа бир заманда да келгенди. Кыяралны улугъа авиаккомпанияларында ишлей, ол сынамлы пилот болгъанды.

Жыл сайын да сагынчылгъан экспозицияда кеслерини хунерлерин ачыклагъаннаны сыны көпден-көп бола барды. Сёз ючюн, байырт жаш адамла алтмыш проектни кёргозтгенди. Быйыл да андан аз болмазына юшанадыла.

Ишлеринде уа жашла бля кызыла саулуур кыюулуу, экологияны, жангы материялларны, роботехниканы, социал жаны бля амда бири проблемаланы осперинден айтханды. Кермючю кыйматлыгы бля андады «биринчиден, ол Шимал Кавказда илмуу айнууна себепликки, экинчиден а, жаш айлимлеге кеслерини башламчылыклары, окулларын айтхылы эксперимтеги билдириге онг береди. Дагыда аланы проектерин жашуада бардырмыгъа болушукъу этерик инвесторла да табылалдыла.

Андан сора да, эм ахшы изобретение бля байламлы конкурсу да болуурку. Анда биринчи саналлыкъы уа Изобретательлини бля рационализаторланы теоретиски обще-

ствосу тохташдырган саууга амда Россейде Менделеев атлы химия обществону энци призи да берилдикле. Башха а айтханда да, энци экспозиция кыярал даражакъа чыгъа тиберегинди.

Бу проекте илму сообществону белгилу, хурметли келечилери кыатышардыла. Белгиленген сауугага тийишлери да ала сайлайдыла. Сёз ючюн, сагынчылгъан битеусейи общество жыл сайын да хорлагъан жаш айлимлеге бир миллиондан кем болмагъан ырыскыны беледи. Ол шарт а жашлагъа бля кызылагъа бу кермючде да хунерлерин ачыклагъа келендилригине да ишандыла аны кырагъанла.

Андан сора да, эм сейирлик, патент берилерге тийишли болуукъу проектлени баямларлыкъ энци комиссия да болуурку. Ала алай ишлени жарашдыргъанлагъа патентлени хакъ тилемей алырга болушукъа да этердикле.

ТРАМЛАНЫ Зухра.

Закон

Жангычылыкъланы асламы адамланы жашаулары бля байламлыды

Айлыкъ амда жашуу этерге жетерик ахчаны эм аз бичемлери, эм молк ипотека, кыярал жумушланы тамамлау, ЗАГС-ланы ишлени игилендируу. Жангы жылы ол айларнда кючюне кыяллай федерал законла киргендиле?

Социал тейлеуле өсгендиле

1 январьдан айлыкъны эм аз бичеме өсдюроленди. 2021 жылда ол кыяралда орталык хакъны 42 процентти тенгли болуурку – 12 792 сом. Жашуу этерге жетерик ахчаны эм аз бичемине уа 11 653 сом болганды. Ол а орталык хакъны 44,2 процентти тенглиди. Дагыда ишлеменгени пенсиячылары страховой пенсияларына 6,3 процент индексация этилгенди.

1 февралдан а битеу социал тейлеуле, пособийлагъа да индексация этилди. Ол санда «Сабийлери болгъан инсанла кыярал пособиаланы юсюнден» федерал законда белгиленген кыуамулагъа, сакъатлагъа, Совет Союзну бля Россейни Жигитлерине, жер-жерли кыуагъланы ветеранларына, башха льготалары болгъанлагъа. Индексацияны өлчөми, РФ-ни Правительствосуни бегимине тийишлиликде, 4,9 процентте жетерикди.

Жылы алландан аналык капитал 483,9 минг сомга эте өсдюроленди – юйорде биринчи бала туугъанда. Экинчи сабийге – 165,5 минг сом. Алай юйорге биринчи сабий туугъанда ахча берилмеген эсе, экинчи капиталны өлчөми 639,4 мингден аслам болуурку.

Бир жылга инсанны файдасы 5 миллион сомдан осса, НДФЛ 15 процентте жетерикди. Бу ахча уа аз тобогъан арууладан кыйынчалгъан сабийлени багъуурга берилдикли. Алай айдан бир керге тогъсе, сёзге, фатарны сатханда, НДФЛ, алгынчы, 13 процентте сакъанлыкълды.

Уруну кодгесе дистанциялы халда иш кыуруну низамы кийирингенди. Жангы закон ишчилени уруну эркинликлерине гарантияла тохташтырады. Алай бля уруну рынокда конкурентли болмагъаннаны эркинликлери кыорулангъанларын белгилерчады – саулыкъларына чекленген онглары болгъаннаны, юйде туруп, сабийлеге кырагъан аналаны, пенсия жыл саннга жетгенлени.

Электрон уруну китап

1 январьдан ирге биринчи керге тохташ халдагы уруну китапчыла электрон халда жарашдырылдыла. Кызгъат уруну китапчылары болгъанла да аны электрон халда жарашдырырга болуурку. Алай ол борчу халда этилди. Аны кызгъатда жарашдырырга сойеген арты электрон китапха кёберге сойесе, завление жазарга эркинди. Алай бля хар ишчини да иши борчларыны, стажны юсюнден шартланы электрон халда хазырауу, ала РФ-ни Пенсия фондуу информация системасына сакъанлыкълдыла.

Эл молк ипотека, инсанланы кыошакъ эркинликлери

Эл молк ипотека 0,1-3 процентте бериледи. Аны жер сатып алырга амда жашуу этерге тийишлери алырга болуурку. Бу льготалы амал бля эпледе амда халкыны саны 30 мингге

ТЁГРЕК СТОЛ

Сёлешиню ёзек темасы – кир-кипчикни айырып жыйуу

Мюль-нин Къурулуш амда жашуу журт-коммунал молк министрствосунда бу кюнде бардырлыгъан «Тёгерек столда» республикада кир-кипчикни жыйуу, тийишли жерлеге ташуу юсюнден сөз барганды. Жыйуулугъа ведомствону башчысыны орунбасары Роман Котченко, кир-кипчикни ташуу бля кыоршеген организацияланы келечилери эм башхала кыатышханды, деп билдиргендиле министрстводан.

жетмеген шахар округлада жашагъанла хайырларныга болууркудула. 16 жылдан тамата инсанла жашагъан жерлеринде арт болжалга салынмай толтуруурга керекли жумушланы сайларга, алагъа ахча кылай кыоратылгъанын контролда тутарга эркинди. Дагыда инсанла, энци предпринимательле, организацияла кеслерини ырызлыкълары бля жер-жерли жумушланы тамамлауга ахчаларын кыошарга болууркудула.

ЗАГС-ланы жумушларын игилендируу

Граждэн болуу юсюнден бир-бир документле жаруасуз халга келесе неда тас болса, ол санда адамны туугъаныны юсюнден свидетелство, ЗАГС оргналаны Биркидрилген кыярал респристи шартларына кере жангъдан хазырап, инсанны жашагъан неда тургъан жеринде берилдикле.

Маркировка, кыошакъ юйле

Женгил промышленносту товарларына борчу халда кыярал марка салынырыкъды. Аланы жарашдыруу, сатыу-алуу бля кыоршеген битеу шартланы «Таза белги» систематга кийирерге кереди. Кыошакъ юйюне категориясы тохташдырылмаса, аны иеси административ жууал тартылыкъды. Тийишли документте болмаса, алагъа адамланы кыошакъ алыу жумушланы толтурурга эркин этилмейди. Алай кыошакъ юйде отула 15-ден аз эселе, 2022 жылда 1 январьга дерли аллай чекле салынырыкъ тийююлде.

Информация технологияла

IT-компанияланы файдларына налог 3 процентте дерли азайтылганды. Дагыда ала бюджетден тышнда кыярал фондлагъа этген тейлеуле 14 процентден 7,6 процентте дерли аз болгъандыла. ОМС-ни бюджетине уа – 0,1 процент. Страховой тейлеулеге льгота болжалсызды.

Алай бля Россейде IT бизнесе тохташдырылгъан налогла индан, Ирландияда болумдан да файдлай болууркудула. Бу эки кыяралда уа информация технологияла бля кыоршегенле налогла эм гичтедиле. Бу мадарла Россейден бийик технологияла бля кыоршеген компанияланы келендилри, бу отраслеге инвестицияла келбейти мурад бля этилди.

Жамауат сетельде басмалангъан шартла

Энци социальни сетельде законлагъа бу-зукълук этген затла басмаланса, аланы кетериге тогъерикди. Сёзге, наркотикле кылай хазырангъанларына, адамны кесин өлтюрюрге юйретилени, жамауатны чамландырган шартланы, халкыны ормалгаа чыгып, законсуз ишлени этерге чакырылганы социальни сетель кеслери излеп, басмадан кетериге борчу этилгендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырагъанды.

ПРОЕКТ

Кёп сейир затла кыураладыла

Кыабарты-Малксар кыярал университетде бу кюнде анды ахшы тереге айлангъан Илмуу ыйгыгы бардырылды. Ол, хар замандача, Россейде бу сфераны байрамчына хорланарды. Вузну проректору Светлана Жоранова билдиргенге кере, бу жыл кеси да бир кесек энирер кыуралады. Нек дегенде Быйыл «Илмуу амда технолологияны жылы» деген белги бля озарды.

КМКУ-да бу жаны бля ий кесек жумуш бардырылды. Аланы санында – профессорла окугъан илму лекцияла да. Ол а сейир ушакъга бурулукуду, нек дегенде лекцияла коронавирус инфекция, андан дарман сандырарга керемиди, узакъ эмюрлюкючю таскалары дегенча темаланы осперинденди.

Быйкыны ахырында уа Шимал Кавказны жаш айлимлери тереви инновациялы проектлери кермючю кыураллыкъды. Анга жаланда студентле угъай, колледжде, школлада окугъанла да кыатышардыла.

МАДАР

Бусагъатдагы сётчиклени орнатадыла

«Россити Шимал Кавказ» компания бизни республикада Баксан шахарда, Баксан амда Зольск районлада токун кыоранчларын азайтуу программасын бытыр октябрьде бардыры башлагъанды. Андан берип специалистте электронко изладан 86 километр өсеген жангыртхандыла амда 21 минг «акылы» сётчик орнатандыла.

Компанияда айтхандарыча, быйыл ол тийреде 256 километр эски изыны пластик бля тышлангъан жаны чыбыклагъа алышдырылкъдыла. Сагынчылгъан приборладан а 40 мингин орнатарга дейди.

Этилген мадарланы хайры кёп да бармай баям болганды. Сёз ючюн, Зольск районда амда кыоранчларын азайтуу жаны бля план озган декабрьде 2,5 процентте артыгы бля толтурулганды.

«Жангы изыны хайырландан электронко бля жалчытуу ботонда ишынгъылы болуурку. Нек дегенде алагъа кыар, бу да жашыймайды. Району тийресинде уа хауаны болуму кышыда алай болуурна бек себептик этеди», - дегенди муниципалитетти администрациясыны башчысыны орунбасары Резван Виндюже.

Адамлагъа азыркъ чыкма болуру ючюн энергетикле бу ишлени кыюса заманы инчиде таман этерге тауенди.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырагъанды.

Кыайгырыу

Эски юйледен – омакъ фатарлагъа

Май районда Октябрьское элде озган жылны ахырында халкы көп фатарлы юй ишленгенди. Анда сегиз фатар барды, барыны да өлчөмү төрт жюз квадрат метрден асламды.

Юйюне кыурулушу «Жашуу журтла амда шахар болум» миллет проектинде эм 2019-2025 жылланы чек-

клеринде Кыабарты-Малксарда гражданданы тозураган юйледен көчюруу жаны бля программаны чеклеринде бардырылгъанды.

Эски юй ишленгенли жарым ёмюр озганды. Анда атла жашагъан завод-урунналга жашай эдиле. Алагъа анда хазна ий онгла болмагъандыла, аны

кыой, юйюне кыайгырмасы жарылганды. Жангы журт а эки кыатлыды. Аны фатарларында жашла бля жалчыгъан ко-бейла, эки этажлыды. Жарды. Кыабартыларны сюрютолу, юсерине аруу олобл да жашабыдырыл-дыла. Отуларын тийишле - ламинат, эшиктери, терезелери, ваннийде плиткасы, сантехникасы, хар неси да тынгыды.

Кирген эшиктери тапылда, тышына уа балконла чыгъадыла. Кысыксы, фатарла кирип жашап башхара хазырыдыла. Юйюне арбазында уа сабийле ойнара мадандык ишленгенди. Сагынчылгъан проектин чеклеринде Майскый шахарда жашагъан энтта да 70 юйорюно жангы фатарла бля жалчыгъарга умт барды, деп билдиргендиле муниципалитетти администрациясыдан.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырагъанды.

АЙЛАНЧ ЫЗЛА

Василий Семёнович 1934 жылда 16 январьда Москвада тууганды. Атасы бля анасы Галина ары Одесса тирикенде Стримба деген украин элчилик эки жыл алгач кычкен эдиле, ачыксыдан кычкен. Тюз да Улуу Ата журт уруш башталганы аландан ала сабийлерин – жетижылык Василийны бля аны эки эгичин, повезде олутуртуп, тугуан элзиринде кыялларына жиберебиле, кеспери да

ОКҮҮ

Ала Москвага кыайтхандан да, адам сукуланырча болмаганды болумлары – эки инвалид бля юк сабий. Василий кеси кычкен жашкыкы бля мадаар этерге да койргенде, окуунун а кыюймагыанды. Бир кере ол негери бля Лисовская аты заводун Култура койоюне «Том Совер» деген оюнга кыяраганды. Оланы жорегине кирип, бир кесекден, 1948 жылда, кеси да келгенди ары ойгагында.

театрына кетеме дегенинде, ол алмат артисти тас эле турганбын анытап, анга баш рольга берил башлаганды. Ала кыдоюне – «Посвящение Еве», «Милый лжец», «Пристань», «Последние луны», «Лев зимой», «Тихая ночь...». Сахнада иги ойнап, ол кыярачуулары кылыгине жеткенди.

Кинода ойнарга уа аны, алда сагынганыбызча, студент зарманьнда окуяна чакырып тургандыла. 1954 жылда ол «Павел

халк артисти Ирина Купченко бля койор кыраганды. Ала кырык сегиз жыл жашаганына бирге, Александр бля Сергей деп эки жаш эсдоргендиле. Жашланы таматалары тарыхчыда. Кичиси уа экономист эди, жарыгузга, ол дунисын жашай алышканды. Белгиле артист кеп сыйла улпуда сора да, аны кесек орден бля, ол санда «За заслуги перед Отечеством» (эки кери III, IV даражалы), Сыйлыкчылары ордене, Александр Невский, Пётр Великийни (II даражалы), Святой Станиславни, Халкыа шукьугуруну, Украинаны «За заслуги» (II, III даражалы) орденлери, сегиз мида бел бля да саугаланганды. Иги кесек премияны лауреаты, бир кыуам шаары уа сыйла инсанды эди.

Эсе тутуу

Ата журтчуна, халккына, кыярачуларына да суймекликни бля тюз ниетлиликни юлгюсю

Совет Союзу, Россияни, Шимал Осетия-Аланияны да халк артисти, Россияни Урунуу Жигити, Ленинче сауганы лауреаты, театры эм киноу актёру, халкк ийнегы Василий Лановой алгарады дунисын алышканды. Ол алтмыш жети жылы ичинде кыярачууны аламан рольлары бля кыуандырып турганды. Аны узундан айтылган аруу сёзгеле бизни адамлары бля да кыюулганды. Ол Кыбаргы-Малкарда бир ненча кер болганды.

ТЕГЕНЕКЛИКЕ КЕЛИУ

Ол бизде көп кер болганды. Алда Вахтангов аты театры артистери бля бирге музыка театры спектакль көргөзгөндө. 2013 жылда сентябрда уа, Владимир Высоцкийге эсгерте орнатылганды, ол тегиини хатерине, Тегенекликте келип, жаматуны кыуандырганды. Сабийле улпуда да белгиле актёр бля бетден-бетте тубешип, ушак этип, суратка тубешип.

Ол кюн анда болган адамга аны менсимегенин, ол халк бля бирге болганын көрүп, уллу артисти бля бля бериле койргенди. Василий Семёнович а: «Мен бек кыуандым, Володьяга эсгерте Бахсан аузунда, ол алай ойткен, жорга салган тау алай салынганына» - дегенди. Артист мубайи ачканга, анда ишайгелгенге да ырызайлык эм кылып кыайтып айтканды эм сыйла кыонакыны китабында көп ызын кыюйганды.

НАЛЬКИДЕ – КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСЫ

2018 жылда октябрда уа ол Нальчикте «Спасибо за верность, потому что» деген концерт программасы бля келгенди. Ол кюн Кырал концерт залга келгенде ол кесини сабий замандан башлап, буюнгонге дери жашаууну, ишини,

Юдженни Ирина Купченко бля.

Алай башланганды аны сахнага жолу.

бир-эки ыккыдан ызыларандан келирге деп. Тамам уруш башланган кюн жертендиле ала барлык жерлерине. Ата-аналары уа келамгагында, ала химия заводда ишлеп тургандыла, танклары жандыруучу суула этип. Жаланда юк жыл бля жарымдан, немисиле Украинадан кеткенден сора, жыйылганды юйюу бирге. Ол заманга ата-аналары экиси да ол химия койдорлоп, аурулу болган эдиле.

ЭЛЧИ ЖАШКЫКЛА БЛА БИРГЕ

Анда турган заманга Василий Лановой элде бар аны кыбик жаш-

«Офицеры» деген кинодан.

чыккыла этген ишгеле койргенден. Ол арда блай эсгерте эди: «Мени ата, аны жанындан да ахуларым мал бля, гер бля койоршениде. Хар жай сапайн барып турганыбыз ары. Аппам мени бир кыярысуз атка олутуртуп, колхоз тууарлары кютере ийучо эди.

Кеп жылда озуп, мен кинода тюз да аны иосоне билип кылазганча барганын анданды». Ол заманда Василий Семёнович думшан немисилени, руиньчыланы, ала бля жанкын аймак кызауат этгендени да кыргенди.

Перепись-2021

Халккыны саны быйыл кюзде тергеликди

Бизни кыралда Битеуроссеи перелисны бардырылык замона быйыл сентябрге кеткенден тийишени оюнуу РФ-ни Правительство эгтенди, деп билдиргендиле Кыргыз статистика жаны бля Федерал службаны СКФО-да бляюмонден. Ведомствода ойтканларча, аны маганасы ол кезиге кыралда эпидемиология болум ийгеле айланыр деген ишону бля байламды. Шендо коронавируска жукчу оюноны саны эсез барды, вакцинация да башланганды, аны себепли сентябрда бу жумушка чурум болмаздина ышандында септиросте. Статистика управленнида сентябрда тохташканы да боруша туююдо. Тергелуге да, ор айда халккын асымасы, солудан кыайтып, ойуринде болуучудала. Перелисны бардырууга аслам студент кышканы оюн ачканды да окуудан хазна ийирмазга болуучуду. Дагыдо ол кезиге ише кюнню халк да себеплик этеди. Быйлыгы перелис электрон халда бардырылыксыды. Ол кеси да биринчи кер болгон ишди. Аны бир эчкилиги – граждана онкеталары «Госуслуги» пор-

Корчагин» деген кинода баш жигитни сыфатын кыраганды. Ол роль ючюн бир кыуам саугага да тийишли болганды. Ызы бля «Алые паруса», «Послестай реис», «Анна Каренина», «Война и мир», «Анна и командор», «Дни Турбиных», «Петровка, 38», «Солярис», «Сага древних булгар», «Брежнев», «Бедные родственники», «Дом на Озерной» деген эм башка филмиледе кыргендиле аны кыярачула.

ЭМ УЛУУ МАХТАУ

Бек улпу махтау, ыспас а анга 1971 жылда алынган «Офицеры» деген кино келтиргенди. Ол анда кызыл командир Иван Барваваи ойнаганды. Буюн да, артисти аты сагынылса, бек биринчи

Тегенекликте. 2013 ж.

ол фильм келеди эсинге. Ол роль ючюн Василий Лановойга «Жылы бек иги артисти» деп атагандыла. Ленинче сауганы уа ол «Великан Отечественная» деген кинода рольну окутуучу ючюн алганды. Арт заманда Лановой «Тайна Снежной королевы», «Линия Марши» эм «Чужой день» деген кинолада ойнаганды.

«ЕЛМОСКОЗ ПОЛКНУ» САТЫРЫНДА

Василий Семёнович «Армия бля культура» деген регионал аралы жамуат фонду. «Слава» аты халкыла аралы маршант араны. «Елмоскоз полк» деген патриот акцияны Советини да презедатели, «Российни елмоскоз полкунде жамуат кыымилдунуа сепредседатели эди. Ол Россияде Тинтичюу комитетини, Кыруулуу министрствосуну да жамуат советтерини членине айырып, миллет байламлыкка, маданият ишле жаны бля комиссияга таматалык этгенди. Лановой эки китаны автору: «Счастливые встречи» эм «Летят за днями дни...».

ЮЙОР

Аны биринчи койдеси белгиле актриса Татьяна Самойлова болганды. Ызы бля – Тамара Яблова. Ол аварида жоюлгандан сора артист 1972 жылда Россияни

Мусукаланы Сакинат.

логия болууну осалгыты ючюн перелисны буюлжын жалаанда ишчиле уа эчине планшети кыярылчыккыдыла. Граждандолагы бу жумушу дагыда МФЧ-га барып тамаларды он берилдикди. Эгсе сала айтсак, эпидемио-

Ушалапны Мурат хазырлоганды.

Оюмга

Бийик технологияланы хайырындан сыналган насып

Илму айнын барганы сайын, саулуклары осал болуп, сабий тамбалган тиширмаларга болушуга жаны онгта чыгында. Бийик технология аналгыны насыпны сынарга жол ачылды миллионлап. Бирле айтканды: «Ол игимди да, алгын тамбайт кеси кыярысузланы, саусуланы кетере эди, анди уа аланы врачла өлпюрге кыюймагында да, ала уа арда, тенгирине, не саулуклу, не акылы болмай кыюйналдыла» - дегиле да тубешип.

Хар жаратылган жан жашарга эркинди

Медицина хар юйорно жашууну кесели болуп кылаганды, биз ата-бабаларыбыз бир укул эгирдери болмамыбыз. Бек сейри ардачланы бусугатта этген ишери. Москвада Филатов аты блянында саям эгиле Зитаны бля Гитаны бир бирден айыруу операцияны кескенден битеу дунура газетле жазгандыла. Ол профессор Александр Разумовскийн кыяруучу аманлары кылендиле, арда Зитанга дагыда бир операция эгилгенди.

Эгилген иослеринде айтханда да, бир-бир: «Саям эгилгенге бек тап амал - аланы өлпюруу окууду» - дейдиле. Саусуз – саулуклу болууну, башка туююдо, баланы өлпюруу мурдарыгыды. Саям эгиле битеу туугуван сабийледен 200 мингинден бирлери боладыла.

Гиппократы анты

Гиппократ быйлай айтканды: «Вран кесини билимин жашауга кыюу бир заманда да хайырлангыра керек туююдо». Этанангыны (өлпюруучу) жолу бля барсак, бек теренге кирип кетерге болуукбуз. Бек дегенде адамны саулугуна багза бичиучу чекери кеп торлолуде. Ол амал бля ауруукчылары бек эд сабийчкыкени барысын да өлпюруу кыюргга болуукбуз. Аланы

өсдоруу, жашауларын сакулук кеп ырыккыны элзирдикле: аландан бир бирлерини келери осал кыюрге, кукулларыны ий эшитмеге, мыйлары тап ишлемезге боладыла. Бек гиче ауруукчылары бля тамбалган сабийлени кыярадылары иослеринде бизни кыярадыла статистика жокчу, алай Америкада, Канадада эм бир-бир европалы кыяралда алай кыярысуз сабийлени жашауларын сакулуктуу амаллары кылендиле, битеу илму – тинтиш ишле бардырыла. Россияде да арт он жылы да жаны бля кеп иш таммаланды.

Жашылга а улп кетеди...

Шендо жаш адам алагы билим алып, ише тохташтып, андан сора юйор кыайтышы боладыла. Гинеколог Наталья Каширкова аналгы бля жый санын юсөндөн быйлай айтканды: «Насыпк, сойкем кыккы кыякы жый сан да боусунда. Тишируу 25-жылыгында да, 35-жылыгында, андан кечирек да сабий табарга болуучуду.

Амалсызга амал

ЭКО (экстрокорпоральное оплодотворение) кенден нег жашынып бардыла. Алай алгачкыны бля алагы жартыланган сабийлени арда саулуктары тыгылы тинтмеленди, бу тамгалы илму ише алыккы азыдыла. Илму жашауубуну туюнуларны аналгы бля жый санын юсөндөн сабий саугага аламан кыярылганы окуму ар бурды бир кесекте... Не зат сакулды бизни тамбала, ким билсин.

БАИСЫЛАНЫ Марзият.

Федерал газетле нени юсөндөн жаздыла

Антителаланы санайбыз

Коронавирусдан дарман салдырганыны саны келден-кел болот барды. Алай эсе уа, вакцинацияны эмда аланы эгтергенден сора не болуугуно юсөндөн сорула да аслам чыгында. «Аргументы и факты» газет белгиле спецоперацияны оюмлары билгенди.

Прививка этерге жараймыды?

Врач-инфекционист, педиатр, «Лидер медицина» клиниканы баш врачы Евгений Тимаков жууап береди: «Чархга прививка бля байлау ауруукуз ала, прививка бля бериле болады. Андан сора уа (6 жылдан сора) ала бек эд этиледиле. Аны себепли коронавирустан дарманын салдырырга керек болуп калса, аны кыюу ишлеттегге кыошак ауруук тошмедиле.

Алай эсе да, мен алыккы 12 жыллары толмаган сабийлеге ковидден вакцинаны этерге тийишиге санаймын. Андан тамаларында да – жаланын, алай кыуулу кауумда болганынаны салырга болуучуду дарманын. Нек дегенде, насыпк, гичеледе ауруу женгил жакта озады.

Сора буюнжолкоде эгнине дери да вакцинаны хайырланды, аны кылай жаргааны, кыайматлыгы бля байламлы эселеп жокчула. Аны себепли мен COVID-19-дан сабийлеге дарман салынуу алыккы он жылы ичинде прививкаланы календарына кыошарга керекте деп сунмаймын. Вакцинаны сынуучу битеу урумларына да бошайлырын сакулуга тийишиди. Шендо хар зат да эпидемиология болумда буюн текчилдиргилген халда бардырыла.

Дарман салгандан сора антителала ненча болурга керекдиле?

Семенов аты университетини госпиталы терапия кафедрасыны профессору Сергей Кювлев жууап алды: «Антителала жалаанда гуморалыны иммунитетни ачыклайдыла, алай а аны эгте кышкылы торлюсю да барды. Коронавирустан ауруган бир-бир пациентледе эм алга антителалары кеп болганын байламды (марда ондан асламларакчыды), экинчон айдан ала тер окуяна азыдыла. Адамга жарысып, кыайгы этип башлайдыла. Менден быйлай соралды: ауруганындан сора антителаларым 40 болгандына, арда уа 15-ге келгенди. Жыйрмандан эсе эки жок игиди деп бир инсанды

айтмаганды. Антителаланы калчестолуу даражаларыны бля бирисдан кырууларынуу арасында байламлык жокчу. Экинчинде а, бичиучу амаллары чурумсуз туююдоле. Аны ючюн а антителаланы тохтаусу санап турмузга керекмедиле. Бир кере эдигиз эсе, ол жетеди, тынайып жашагызы.

Антителала кырууларынуу ачыккыла ачыклайдыла. Алай аналгыны эгилгенде эм аламангаган эселе да, ол адамны кылапкы иммунитетти жокчу демелик туююдо. Гипрленде ауруганыбыздан сора биз кесибизни антителаларыны бичелет керешмейбиз да, Коронавирус бля байламлы да керекмедиле.

Пневмококку инфекцияны алып айтхан заманда уа, ауругандан сора жаратылган антителала

Вакцинацияны кыярылганын саулугуна бля.

лаланы (неда пневмококкдан вакцина этилгенден сора) COVID-19 бля байламлыгы жокчу. Ол ахырысы бля да башка торлю кыоузгачуу (возбудитель), тюз да мал алай, гипрленде прививка, ковидден саккайлык туююдо.

Диабет бар эсе, коронавирустан прививка этерге жараймыды?

Семенов аты университетини эндокринология кафедрасыны профессору Валентин Фадеев жууап береди: «Диабет кеси алына ковидден вакцина салдырмазга тийишли ауруу дөрчө туююдо. Болсада саусуз кыккычкыга кыянында бек туюн бичени иги да кетеролоттосу эсе, аны ауруу кыянында кетип эсе, прививканы этгенден файдда болмады. Пациентни халы тапандырырга тийишиди. Андан сора уа кесини бектеп врачла бля вакцинаны юсөндөн сөшнөргө, хар нени да эгсе алырга керекди. Болсада ол прививка эткенде алга хар ким да кыянында бал туюн өчнелерге көрөкчүлүгү бля туююдо. Алай а прививка бля бичилген кыюм-

диоле боладыла. Аны себепли диабеттери бар саусуланы, аны болганын кеслери билеп турганланы эсепте тутайдыла, багдадыла эмда алагы а иммунизацияга бля кыярыла тийишли болганына бля кыярылганы кыярыдыла.

Дарманын кийиргенден сора уа андан ауруу башкага кечерикмиди?

ЦКБ РАН-ны аллергияны эмда иммунология бляюмонго башчысы, аллерго-иммунолог, Пирогов аты РНИМУ-ну иммунология кафедрасыны ассистенти Евгения Паршина анытады: «Прививканы эттиргенде аурууну жукдурурга туююдоле, аны себепли аладан кыюргуга кет-

рекмедиле. Быйлады сөз жаланда патогенери тире болмаган вакциналаны угтай, аланы бирислери – осуларыны, тирилерины сөз ючюн, полиомелитни да иослеринде барды. Бу чакыда берикер аны кытагандыгыла вирус жугуу чакырмакчыды кыялыккымынды деген жарысууну (ол а жугуу чакырмакчы туююдо) этпей, ол дарман салынган инсанды кыайгырырга тийишиди. Аны имуннал системасы вируска имунитет жаратылгыныч дери кесини «осун» ол кезиге бурганча болды. Аны ючюн а быйлай болумда дарман салынгандан сора (жалаанда ковидден угтай, не торлюсю да) кесини кыюулануу жукчуларын сакулуга керекди. Нек дегенде тышандан вирус жугууп кыярыла болуучуду. Аны себепли уа жамуат аслам болган жерге чыкмазга, таза кыяны сакулуга, кыюулары кыярылганы, бектеп гиче тиймеге сак болганлай тургурга тийишиди.

Басмага МОКБАЛАНЫ Зуура хазырлоганды.

рекемди. Быйлады сөз жаланда патогенери тире болмаган вакциналаны угтай, аланы бирислери – осуларыны, тирилерины сөз ючюн, полиомелитни да иослеринде барды. Бу чакыда берикер аны кытагандыгыла вирус жугуу чакырмакчыды кыялыккымынды деген жарысууну (ол а жугуу чакырмакчы туююдо) этпей, ол дарман салынган инсанды кыайгырырга тийишиди. Аны имуннал системасы вируска имунитет жаратылгыныч дери кесини «осун» ол кезиге бурганча болды. Аны ючюн а быйлай болумда дарман салынгандан сора (жалаанда ковидден угтай, не торлюсю да) кесини кыюулануу жукчуларын сакулуга керекди. Нек дегенде тышандан вирус жугууп кыярыла болуучуду. Аны себепли уа жамуат аслам болган жерге чыкмазга, таза кыяны сакулуга, кыюулары кыярылганы, бектеп гиче тиймеге сак болганлай тургурга тийишиди.

